
BRÜKSEL'LE YENİ BİR BAŞLANGIÇ OLUR MU?

25.05.2017

Deutsche Welle (24 Mayıs 2017)

Türkiye ile Avrupa Birliği (AB) arasındaki ilişkilerin en gergin, belki de kopma noktasında olduğu dönemde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan 15 Temmuz darbe girişiminden sonra ilk kez bir AB ülkesine ayak basacak.

Erdoğan NATO Zirvesi nedeniyle gittiği Belçika'nın başkenti Brüksel'de AB'nin en önemli iki kurumunun başındaki isimlerle görüşecek. Bu aynı zamanda Erdoğan'ın Ekim 2015'ten bu yana Brüksel'e ilk gidişi.

Avrupa Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker ve Avrupa Konseyi Başkanı Donald Tusk ile Erdoğan arasında yapılacak görüşmede gerilen ilişkiler, tıkanan üyelik müzakereleri ve mülteci anlaşmasının ele alınması bekleniyor. Türkiye'deki idam tartışmaları, Ankara'nın AB'ye karşı tutumu, insan hakları ihlalleri, hapse atılan gazeteciler gibi konular da Brüksel'in gündeme getirebileceği konular olabilir.

Brüksel'e hareketinden önce açıklama yapan Erdoğan Türkiye'nin AB'den kopmak gibi bir derdi olmadığını söyledi. Erdoğan beklentilerinin AB'nin üzerine düşeni yapması olduğunu vurguladı.

İki taraf arasında uzun bir aradan sonra ilk üst düzey görüşme olsa da, toplantıdan AB ile Türkiye arasında yeni bir sayfa açacak sonuç beklenmesi gerçekçi gözüküyor.

Deutsche Welle Türkçe'ye konuşan uzmanlar görüşmenin somut sonuç doğuracak bir nitelikte olmadığını belirtiyor. En iyimser beklenti, geleceğe yönelik bir adım atılması.

"Amaç 16 Nisan'ı meşrulaştırmak"

Deutsche Welle Türkçe'nin sorularını yanıtlayan İstanbul Politikalar Merkezi Kıdemli Araştırmacısı Cengiz Aktar'a göre Erdoğan açısından toplantının amacı Türkiye'de 16 Nisan referandumundan çıkan sonucu meşrulaştırmak. Toplantıda karar alabilecek kişilerin masada olmadığını ifade eden Aktar şunları söyledi:

[Brüssel Jean-Claude Juncker Treffen mit türkischem Präsidenten Tayyip Erdogan]

"Bu toplantıyı üçlü zirve olarak adlandırmak biraz abartı bir durum. Çünkü bu Türkiye'nin talebiyle oluşan bir durum. Hem Tusk hem de Juncker Türkiye'nin AB ile ilişkilerine ve müzakerelerine ilişkin karar almaya yetkin kişiler değildirler. İki memurla görüşecek Erdoğan, siyasi karar alıcı değildirler. 27 üye ülkenin liderleri bu iki ismin Tayyip Erdoğan'la görüşmesini uygun buldu çünkü kendileri görüşmek istemedi. Dolayısıyla bu toplantıdan bir karar falan çıkmaz, çünkü o kararı alması

gerekenler masada değil. Müzakereler veya ilişkilere baktığımızda bir kere siyasi diyalog yıllardır bitti. Türkiye'nin AB kurumlarıyla olan ilişkileri berbat, müzakerelerde hiçbir ilerleme yok. Zaten Avusturya'nın muhalefeti nedeniyle tamamen durmuş durumda. Bu toplantı içinde bulunduğumuz bu düğümü çözmeye kafi gelmez. Sadece Cumhurbaşkanı Donald Tusk ve Jean Claude Juncker'le el sıkışmış olacak, zaten onun da amacı bu. Çin'de, Rusya'da, Hindistan'da, Amerika Birleşik Devletleri'nde yaptığı gibi Türkiye'de 16 Nisan sonrası çıkan durumu meşrulaştırmak."

Toplantının bir gündemi bile olmadığını belirten Aktar, AB'nin Türkiye'den tek beklentisinin 'mültecileri Türkiye'de zapt etme anlaşmasının' devam etmesi olacağını ifade etti.

Türkiye'nin beklentilerinin gerçekçi olmadığını savunan Aktar şu sözleri ekledi:

"Türkiye hükümeti AB üyesi olmak istemiyor ki. Yani şöyle bir hüsnü kabul var 'bizi olduğumuz gibi alacaksınız' diyorlar. Türkiye kendisini bir şekilde Avrupa'dan uzaklaştırdı. Bu geçici bir şey değil, taktik de değil. Türkiye'nin artık tamamen Batı'dan ayrılmasıyla ilgili bir şey bu. 200 yıllık süreci tersine çevirerek başka bir yerlere gidiyor."

"Ortak bir mesaj bile başarı"

İdam tartışmaları, Avrupalı liderlere yönelik 'Nazi' ve 'faşist' benzetmelerinin sık sık gündeme geldiği sancılı bir dönemden geçilirken Türkiye ile AB'nin yeniden sağlıklı bir diyalog kurması için daha fazla zamana ihtiyaç olabilir. Avrupa Birliği Uzmanı, İktisadi Kalkınma Vakfı'nın Genel Sekreteri Çiğdem Nas, Brüksel'deki görüşmenin bu yönde atılacak bir ilk adım olabileceğini düşünüyor.

Deutsche Welle'ye konuşan Nas, şunları söyledi:

"Müzakere süreci durmuş halde. Vize konusunda ilerleme durdu, yakın zamanda bir şey beklenmiyor. Belki iki taraf arasında bir zirve yapılması konusunda bir mutabakata varılabilir. Daha önce belirli aralıklarla iki taraf arasında zirveler yapılması kararlaştırılmıştı ama 15 Temmuz sonrasında bunlar yapılamadı. Bunun dışında Gümrük Birliği'nin güncellenmesi gündemde. Belki iki taraftan bunun güncellenmesi konusunda bir ifade çıkabilir. İki taraf arasında ekonomik ve siyasi diyalog mekanizmaları vardı, bunların canlandırılması söz konusu olabilir. Ama Türkiye'de idam tartışmaları oldu, üyelikle ilgili referandum tartışmaları oldu, bunların rafa kaldırılması halinde bunlar gerçekleşebilir. Rafa kalkmazsa AB ile ilişkiler iyice çıkmaza girer. Ama böyle olmayacağını, Türkiye'nin AB ile ilişkilerini tekrar sağlıklı bir rotaya sokmak isteyeceğini düşünürsek bu bir ilk adım olabilir."

[Türkei Ankara Treffen Tusk Erdogan]

Çiğdem Nas'a göre Türkiye'nin beklentisi olan müzakerin açılması, mülteci anlaşması kapsamında verilen mali yardım sözünün yerine getirilmesi ve vize serbestisinin sağlanması gibi konuların Ankara'nın istediği yönde çözüme ulaşması zor. Nas, "Bu koşullarda bir masada oturulması ortak bir mesajın verilmesi de bir başarı aslında" diyor.

"AB üzerine düşeni yaptığını düşünüyor"

Erdoğan, AB yetkililerine "Siz Türkiye'den ne bekliyorsunuz?" sorusunu soracağını belirtiyor. Nas, AB'nin şu aşamadaki beklentisini şöyle açıkladı:

"AB'nin talebi şu yönde olabilir. Türkiye'nin son dönemdeki tutumu biraz kafaları karıştırdı. Türkiye

üyelik sürecine devam etmek istiyor mu? Bu yönde güvenceler görmek isteyeceklerdir. Çünkü onların tavrı 'biz artık üzerimize düşeni yaptık, müzakereleri de askıya almadık bir iyi niyet gösterdik, bunun karşılığında da Türkiye'nin somut bir şeyler yaparak, bize doğru gelmesini bekliyoruz' yönünde."

İnsan hakları ve basın özgürlüğü ihlalleri

2016'daki darbe girişimi sonrası Türk Hükümeti'nin ilan ettiği OHAL kapsamında gerçekleştirilen ve sayıları binlerle ifade edilen gözaltılar, tutuklamalar, görevden uzaklaştırmalar, işten ihraç edilmeler, basın kuruluşlarının kapatılması ve gazetecilerin tutuklanması Türkiye ile AB arasındaki ilişkilerin gerilmesine sebep oldu.

Darbe girişimi sonrası AB ve üye ülkelerinden yapılan insan hakları ve basın özgürlüğü ihlalleri eleştirileri, Türkiye tarafından tepkiyle karşılanmış ve eleştirileri yapan ülkelerin Türkiye'de yaşanan durumu anlamadıkları ifade edilmişti.

AB, Türkiye'nin darbe girişimi sonrasında yaptığı uygulamaların en temel insan haklarını ihlal ettiğini ifade ediyor ve Türkiye'den bu işlemlerin somut verilere dayanarak yapılması, uygulamaların daha sıkı denetlenmesi, hakları gasp edilenlerin haklarını araması için hukuki yolların açık olmasını talep ediyor.

Bu doğrultuda, Mayıs başında verdiği bir mülakatta AB Komisyonu'nun Genişlemeden Sorumlu Üyesi Johannes Hahn, Türkiye'de basın özgürlüğünün kısıtlanmasının, kitlesel tutuklamaların ve vatandaşlık haklarındaki daralmanın Türkiye'nin şu anda AB'ye katılma kriterlerini yerine getirmesini neredeyse imkansız kıldığını söylemişti.

© Deutsche Welle Türkçe

Deniz Çiyan/Gökhan Yivciger

Kaynak/Source: